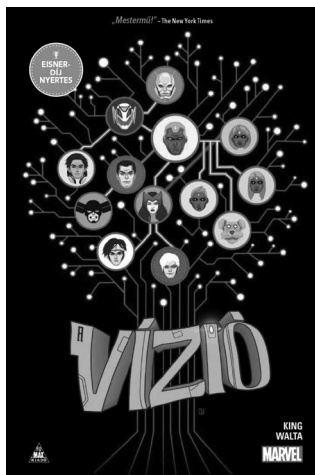

Jack Kirby királysága

MARJAI PETRA LILLA ÉS GYÖRFI KATA

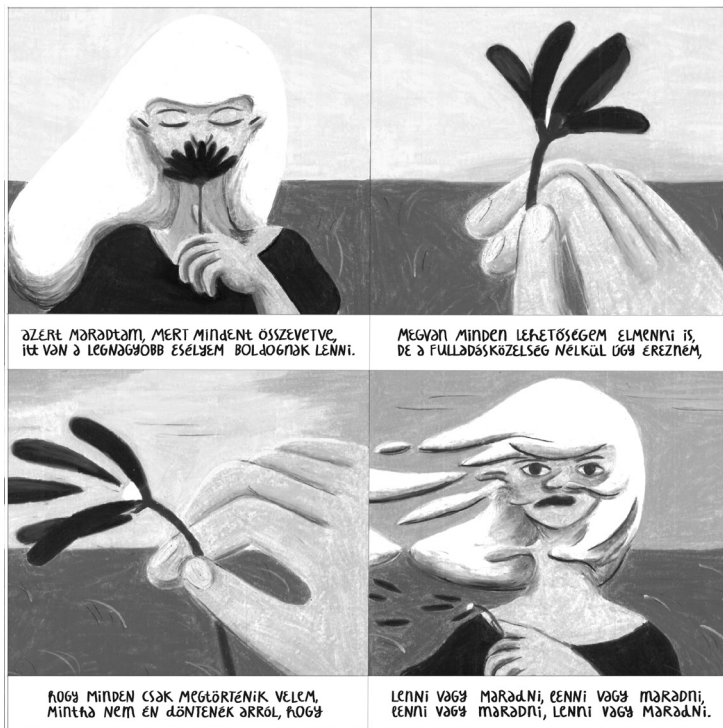
Aki a popzenében Elvis, az a képregényiparban Jack Kirby: legendás művész, akit csak úgy neveztek, a Király. A negyvenes években megalakította Amerika Kapitányt, majd meghatározó jelentőségű romantikus képregényeket rajzolt, a hatvanas években pedig a Marvel kiadónál újította meg a szuperhősműfajt Stan Lee-vel közösen, a Fantasztikus Négyes, Pókember, Thor és az X-Men első rajzolójaként vagy e figurák tervezőjeként. Ám idővel szemben találta magát a nagy kiadókkal: vagyonokat érő karakterterveit és rajzait nem ő birtokolta, a neki járó jogdíjak aprópénzt jelentettek ahhoz képest, mennyit keresett a DC és a Marvel a munkájával. Eredeti oldalainak tulajdonjogáért élete vége felé elkeseredett harcot vívott, és részben neki köszönhető, hogy ma a képregényalkotók sokkal igazságosabb feltételeket alkudhatnak ki az iparban.

A hetvenes években, tekintélye csúcán Kirby nagy reklámhadjáratot tartott vissza a DC-hez, ahol szabad kezét kapott, és saját szuperhőspanteont hozott létre. A Negyedik Világ lakói valójában nem is igazi szuperhősök, sokkal inkább istenszerű, űrmitológiai entitások, akik adandó alkalommal éppen a Földön csapnak össze egymással.

Kirby párhuzamosan több sorozatban bonyolította a történetüket, amelyek közül az *Új istenek*ből ismerhető meg a legteljesebben az általa kimunkált mítosz az esküdt ellenségekről, Darkseidről és a Főatyáról, akik a béke érdekében kicserélik fiúgyermeküket, így Orion az idilli Új Genezisen, Scott Free – a későbbi Mr. Mirákulum – a zord Apokolipson nő fel. A szerző tudatosan idézi meg az antik görög–római mítoszkinccs és a Biblia egyes motívumait, kultúraformáló történeteit. Igazi nővuma azonban a rajzokban rejlik: futurista díszletvilágában, széleseben száguldó hősei testén sehol egy egyenes vonal, minden hajlik, kavarog és egymásba robban, szemkápráztató pop-art látványosságként. A figurák durva vonásai, jelmezük redői az alakokon belül hoznak létre homogén színfoltokat és rajzi egységeket, így nemcsak a hősök személyisége, hanem külsejük is egyre absztraktabbá válik. A merész panelkezeléssel, olykor kollázshátterekkel tovább stilizált képek híven szolgálják Kirby techno-organikus világát, amelyben az Életellenes Egyenlet, az Anyadobozok és a Félelemgép termelik a poszthumán jövőt. Mit számít, hogy az egyes epizódok története sületlenség? Az *Új istenek* olvasópróbáló, radikális és vad szuperhősképregény, a műfaj klasszikusa.

Napjaink felkapott írói közül Tom King épít a legkövetkezőt Kirby örökségére. Árulkodik erről a *Zöld Lámpához* írt Darkseid-története, és még inkább önálló *Mr. Mirákulum*-sorozata. DC-s munkáival párhuzamosan King a Marvelnél is írt egy Eisner-díjjal elismert képregényt, a magyarul nemrég megjelent *A Vízión*. A címszereplő a Bosszú Angyalainak tagja, kiismerhetetlen android, aki a szuperhősök

ellenségéből avanszált – eredeti programjával és gépatyja, Ultron akarásával szembefordulva – világmegmentő szövetségessé. Saját számításai szerint harminchétszer mentette meg a világot, most pedig családot épít magának, és letelepszik Washington takaros kertvárosában. Rögtön az első részből kiderül, hogy az emberek közé beilleszkedni vágyó robotok története tragikus véget ér. King, talán éppen Kirby nyomdokain, végtelenül magányos és környezetétől elidegenedett figuraként ábrázolja a szuperhőst, aki eléggé emberi ahhoz, hogy érzései legyenek, de soha nem válhat valóban emberré. Kudarca fölött érzett kétségbeesése ártatlanokra is pusztulást hoz. King és a rajzoló, Gabriel Hernandez Walta kimért és visszafogott stílusban, a szuperhősműfajban kötelező akciózást szinte teljesen kiiktatva mesélik el gondosan kitalált sci-fijüket. A történetből sugárzó remény-

telenség, masszív szomorúság Philip K. Dick műveit idézi, és *A Vízión* végeredményben közel kerül a kritikai szellemű szuperhősképregények etalonjához, a *Watchmen*hez is. A főhős sajátos idő- és világérzékelésének bemutatása, a szenttelen, istenszerű nézőpont megteremtése amannak Dr. Manhattanról szóló, önállóan is klasszikussá nemesegett fejezetére emlékeztet, és ugyancsak éjfekete, apokaliptikus tónust hoz létre. A robot-szuperhős a helyét nem lelő ember jelképévé válik, elkárhózása mindannyiunk végóráját jelenti. Egy ilyen képregény megjelenése mutatja, hogy a képregényes fősodorból sem hiányzik a kísérletező kedv és a művészi bátorság.

Jack Kirby: *Új istenek 1-2. rész.* Színes, keményfedeles, 152 + 184 oldal. Kiadó: Eaglelemoss.

Tom King – Gabriel Hernandez Walta: *A Vízión.* Színes, keményfedeles, 272 oldal. Kiadó: Fumac.

KRÁNICZ BENCE